

Vesivastuullisuus osaksi vesiensuojelun ohjauskeinoja

Tausta

Yritysten vesivastuullisuus (*corporate water stewardship*) on viimeisen kymmenen vuoden aikana noussut keskeiseksi kansainväliseksi lähestymistavaksi osallistaa yrityksiä vesien suojeluun ja hallintaan. Se edellyttää, että yrityksen veden käyttö on sosiaalisesti ja kulttuurisesti oikeudenmukaista, ympäristön kannalta kestävää ja taloudellisesti kannattavaa. Vesivastuullisuus kattaa niin yritysten omat toimipaikat kuin hankinta- ja arvoketjut. Vesivastuutoimenpiteet on tarkoitettu lainsäädännön toimeenpanon tueksi ja vastuullisuuden kehittämiseksi minimivaatimuksia pidemmälle.

Suomalaiset tutkimuslaitokset, ministeriöt ja WWF Suomi ovat perustaneet suomalaisille yrityksille [vesivastuusuituksen](#) haasteeksi arvioida veteen liittyvät riskit ja kehittää vesien käyttöä ja hallintaa kestäväksi yhdessä sidosryhmien kanssa. Vesivastuullisuus on myös yksi [Suomen vesialan kansainvälisen strategian \(2018\)](#) tavoitteista. Strategian tueksi laaditussa [vesivastuutiekartassa \(2019\)](#) suomalaisille yrityksille asetettiin tavoite tulla maailman vesivastuullisimmiksi vuoteen 2030 mennessä.

Selvitimme ja kehitimme [Vesivastuu2030-hankkeessa](#)¹ keinoja, joilla vuoden 2030 tavoite voitaisiin saavuttaa. **Tutkimuksemme perusteella vesivastuullisuuslähestymistapa voi tukea yritysten osallistamista vesienhoitoon uudella tavalla. Se voi auttaa yrityksiä tunnistamaan veteen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia entistä paremmin ja kehittämään toimintaansa vesien tilatavoitteiden mukaisesti.** Yritysten vesivastuullisuustoimenpiteet todettiin erityisen tärkeiksi alueilla, joissa hyvän tilan tavoitteita ei ole saavutettu.

Ehdotukset

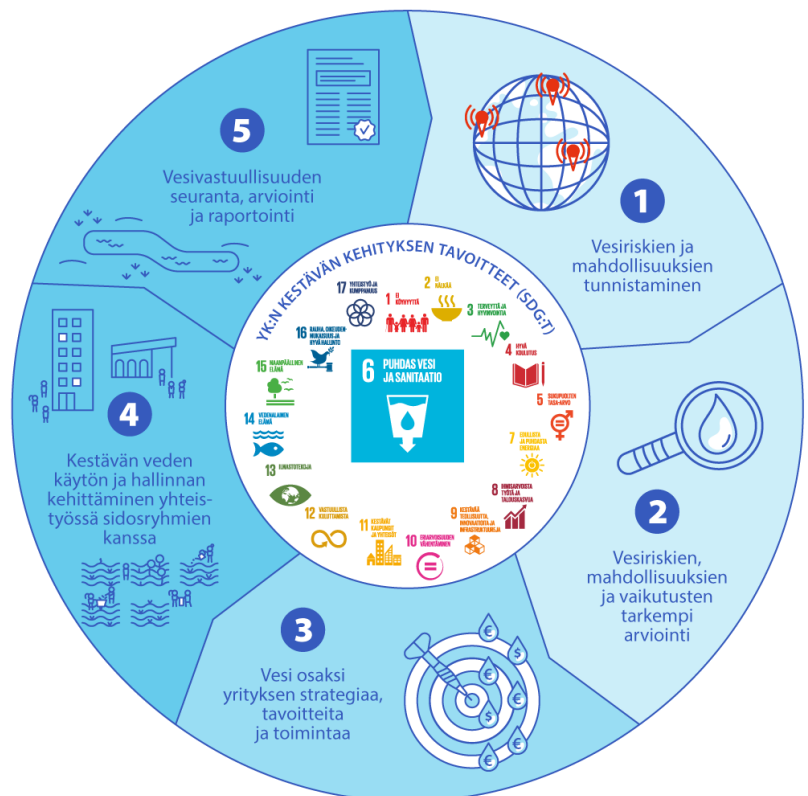
Ehdotamme Vesivastuu2030-hankkeen selvitystyön perusteella seuraavien ohjauskeinojen lisäämistä alueellisiin vesienhoitosuunnitelmiin.

1. Tiedollinen ohjauskeino (Teollisuus ja yhdyskunnat)

- **Vesivastuusuittomusten edistäminen alueellisella tasolla**
 - Seurantaindikaattori: vesivastuusuittomusten lukumäärä
 - Päävastuutahot: ELY-keskukset
 - Muut vastuutahot YM, MMM, TEM, tutkimuslaitokset, järjestöt ja yhdistykset, konsultit

ELY-keskukset edistävät yritysten vesivastuusuittomuksia vesienhoitosuunnitelmissa ja vesienhoitotyössä, esimerkiksi osana vesistövisiotyötä.

[Vesivastuusuittomuksen](#) viiden askeleen toimintamallia (Kuva 1) voi soveltaa eri kokoisten ja eri sektoreilla toimivien yritysten kestävä veden käytön ja vesien suojelun kehittämiseen. Sitoumuksen tehneet yritykset voivat edelleen vaikuttaa hankinta- ja arvoketjussaan esimerkiksi alkutuotannon, kuten maa-

Kuva 1. Vesivastuullisuuden askeleet

¹ Vesivastuullinen Suomi 2030 – parhaat käytänteet, ohjauskeinot ja toimintamallit (Vesivastuu2030) (VN TEAS 4/2020-4/2021)

ja metsätalouden käytäntöjen kehittämiseen. Yritysten toimenpiteet voivat merkittävästi edistää vesimuodostumien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä. Vesivastuun edistäminen voi kytkeytyä alueellisella tasolla myös ELY-keskusten elinkeinojen vastuullisuuden kehitystyöhön.

2. Tutkimus ja kehittäminen (Teollisuus ja yhdyskunnat)

- **Vesivastuutavoitteiden asettamisen, toimeenpanon ja seurannan pilotoinnit**
 - Seurantaindikaattori: pilottihankkeet
 - Päävastuutaho: YM, MMM
 - Muut vastuutahot: ELY-keskukset, tutkimuslaitokset, järjestöt ja yhdistykset, konsultit

Vastuuministeriöt edistävät yritysten vesivastuutavoitteiden asettamista, toimeenpanoa ja seuranta osana vesienhoitoa pilottihankkeiden avulla. Pilottihankkeet voidaan sisällyttää myös vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteiksi.

Kansainvälisessä kehitystyössä on viime vuosina laadittu alustavia ohjeistuksia [paikka-](#) ja [tiedeperustaisille](#) vesivastuutavoitteiden asettamisen menetelmille, jotka auttavat määrittämään yrityksille mielekkäitä toimenpiteitä ja mitattavia tavoitteita, julkisen sektorin asettamien tavoitteiden tueksi. Vesienhoidon alueellinen tietopohja, asetetut tilatavoitteet ja viranomaisten ja sidosryhmien välisen yhteistyön prosessit tarjoavat hyvän perustan tarkempien yritys kohtaisten tavoitteiden määrittämiselle. Vesivastuutyön tavoitteenasetannan menetelmien ja vesienhoidon yhteensovittaminen vaatii kuitenkin vielä lisää selvitystyötä ja käytännön testausta, mitä voidaan toteuttaa pilottihankkeilla.